

ଭାରତ ଜ୍ୟୋତି

ଭାରତ ଜ୍ୟୋତି

ଲେଖକ—ଶ୍ରୀ ଏକାଦଶୀ ବେଦୀ

ପ୍ରକାଶକ—ଶ୍ରୀ ମାଧବାନନ୍ଦ ଧଳ
ଶ୍ରୀ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଣ୍ଡାର,
୩, ପ୍ରେମଚନ୍ଦ ବରାଳ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍,
କଲିକତା ।

ସଜ ସଂସ୍କରଣ		ମୂଲ୍ୟ ଚାରି ଅଣା

ସୂଚୀପତ୍ର

ପଦେ-ଅଧେ

ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ଯେତେ କଥା ନୁହେଁ, ସ୍ୱାଧୀନତା ସମ୍ଭାଳିବା ତହିଁରୁ ବଡ଼ କଥା । ଏହା ଆମେ ଅନେ୍କ, ଅନେ୍କ ଲଭ୍ୟର୍ଥାଏଁ, ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଭ ପରେ ପରେ । ଏହାକୁ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ହେଲେ, ଦେଶରେ ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଧରଣର ଶିକ୍ଷା ଓ ତାଲିମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିନ ଯେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ, ଏଥିରେ ଆଦୌ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ରୂପରେଖ ଓ ପଦ୍ଧତି ଯାହା ହେଉ ନା କାହିଁକି, ତାହାର ସାଫଲ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭର କରେ କ୍ଷେତ୍ରର ସାରବତ୍ତା ଉପରେ । ଏହି ସାରବତ୍ତର ମୂଳ-ଆଧାର ଜାତୀୟ ପ୍ରାଣ; ତାହାହିଁ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେବ ବେଳସୁଁ ନାନା-ଉପାୟରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶର ଗଣଙ୍କ ମନରେ, ତଥା ତା'ର ଭବିଷ୍ୟତ ଆଶା-ଭରସା-ସ୍ଥଳ ଶିଶୁଙ୍କ ଭାବ-ରାଜ୍ୟରେ ; ଏବଂ ଉକ୍ତ ଉପାୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଶାତ୍ମ-ବୋଧକ ସୁସାହିତ୍ୟ ଅନ୍ୟତମ ଓ ପ୍ରଧାନ, ଏହା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର ।

ଏହି ଦୃଷ୍ଟି-କୋଣରୁ, ଆଲୋଚିତ ପୁସ୍ତିକାଟିର ଉପାଦେୟତା ଏକାବେଳକେ ଅସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ତିନିଗୋଟି ମହାପ୍ରାଣଙ୍କୁ ଘେନି ପୁସ୍ତିକାଟିର କଳେବର—ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି,-ଜାତିର ଜନକ ; ବିପ୍ଳବୀ ସୁଭାଷ,-ଜାତିର ଭୟ-ନିବାରକ ; ପାଳକ-ଜହରଲାଲ,—ସାମ୍ୟ-ସୂତ୍ରର ଅଧିନାୟକ । ଏହିମାନଙ୍କର ଜୀବନ-ଇତିହାସ ଚିରକାଳ ଭାରତର ଜ୍ୟୋତି ବିକୀରଣ କରୁଥିବ ; ଏବଂ ଏହି ଜ୍ୟୋତିରୁ ଶକ୍ତି ଓ ଚେତନା ଘେନୁଥିବେ କାଳାକାଳକୁ ଦେଶବାସିଏଁ,—ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା ଓ ବୟସ-ନିର୍ବିଶେଷରେ । ସୁତରାଂ 'ଭାରତ-ଜ୍ୟୋତି' ପୁସ୍ତିକାଟି

ସ୍ୱାଧୀନତା-ରକ୍ଷା-ସ୍ତମ୍ଭର ମୂଳ ଭିତ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ଦେଶାତ୍ମ-ବୋଧ-ମୂଳକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ପରିପୁଷ୍ଟି ଦିଗରେ ଯେ କିଛି ହେଲେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ସୁସାହିତ୍ୟର ଅଙ୍ଗ-ବିଶେଷ-ରୂପେ, ଏଥିରେ ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି ଥାଇ ନ ପାରେ ।

'ପୁସ୍ତିକା'ର ଭାଷା ସରଳ ଓ ମନୋରମ ହୋଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହାପୁରୁଷଙ୍କର ଜୀବନର ଘଟନାବଳି ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ଆବହମାନ କାଳ ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରିୟ । ସେଥି-ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଜୀବନୀ-ଗୁଡ଼ିକ ଅତି ସାଧାରଣ ଓ ଜନପ୍ରିୟ ବୃତ୍ତ-ଛନ୍ଦରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାରୁ, ତାହା ଗଣ-ପ୍ରାଣକୁ ସହଜରେ ଯେଉଁ ପରି ଆବେଦନ ଜଣାଇବ, ଶିଶୁ-ମନକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅନୁପ୍ରାଣିତ ଓ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବ । 'ଭାରତ-ଜ୍ୟୋତି'ର ବହୁଳ-ପ୍ରଚାର ମୁଁ ସର୍ବାନ୍ତକରଣରେ ଶିଶୁମହଲରେ, ତଥା ଗଣଙ୍କ ମେଳାରେ କାମନା କରେଁ । ଇତି ।

୩୧ | ୧୦ | ୪୯

ଅଶ୍ୱିନୀ

ଭାରତ ଜେଯାଛି

—ସୂଚନା—

(ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ—ବୃତ୍ତେ)

ଆମର ଭାରତ ଦେଶ,
ଗଉରବ ପୀଠେ　　　　ବନ୍ଦାଣ କରୁଛି
"ଗାନ୍ଧୀ, ଜହ୍ୱର, ସୁଭାଷ" ।
[illegible] ଜିନାଅଙ୍କ ମେଳ,
ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଅଛନ୍ତି　　　　ଅଟଳ ଭାବରେ—
'ବିଦେଶୀ ଶାସନ-କଳ !
ଦୁଇଶ' ବରଷ ହେଲା,
ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ—　　　　ଶୋଷଣ ନୀତିରେ
କାଟିଲା ଭାରତ ଗଲା ।
ଶୋଷୀ, ଭୋକୀ, ଦୁଃଖୀ, ରଙ୍କୀ,
ଚାଷୀ, ମଜୁରିଆ　　　　ପର ଚାକରିଆ
ନ ଥିଲେ ଜଣେ କେ' ସୁଖୀ ।
ସବୁବେଳେ ହାହାକାର,
ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ବିନା　　　　ସାରା କାଳେ ଦେଶେ
ପଡ଼ିଲା ଘୋର କାନ୍ତାର ।

ଲାଞ୍ଚ ମିଛ ବଢ଼ିଗଲା,
ଫିସାଦିଆ, ଠକ ଡଣ୍ଡିକାଠା, ଖଣ୍ଟ
ସବୁରି ପାଳି ପଡ଼ିଲା ।

କଳା ଧଳା ଭେଦ ନୀତି,
ଦେଇ ଦେଇ ଦେଶେ ବଢ଼ାଇଲା ଶେଷେ
ଘୃଣା, ଅହଙ୍କାର, ଭୀତି ।

ମଣି, ମୁକ୍ତା, ରୂପା, ସୁନା,
ନାନା ଉପାୟରେ ଲୁଟିନେଲା ଦେଶୁ
ସୁନା ପୁରୀ ହେଲା ଶୂନା ।

ଗରିବଙ୍କ କାରବାର,
ନାଶ କରିଦେଲା ବିଲାତି ଇଞ୍ଜିନ୍
ଲୋକେ ହେଲେ ହରବର ।

ଭାରତ ଜନିଷ ଗଲା,
ଲୁହା, ତମ୍ବା, ସୀସା, କଂସା, ପିତଳରେ
ବିଲାତି କଳ ଚୁଲିଲା ।

ଆମ ଦେଶୁ କଞ୍ଚା ଯାଇ,
ବିଲାତ ଯାଇଲେ ଲୁଗା ଜୁତା ହେଲା
ଆମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଲବଣ ସମୁଦ୍ର ରହୁ,
ବନା ପଇସାରେ ଭାରତ ବାସୀଙ୍କି
ଲୁଣ ଟିପେ ମିଳେ ନାହିଁ ।

ବିଦେଶରୁ ବେପାରୀ ଆସି,
ଭଲି ଭଲି ଠକେଇ ବେପାର ଫାନ୍ଦରେ
ଦେଲେ ଭାରତକୁ ଶୋଷି ।

ଯେ ଧରିଲା ତାଙ୍କ ଦୋଷ,
ଯାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେହୁ ହାତକଡ଼ି ପିନ୍ଧି
ଚାଲିଗଲା କାରାବାସ ।

ଅଇନ ଫେରରେ କସି,
କାଙ୍କର ପରାଏ ଭାରତ ଲୋକଙ୍କୁ
ଖଟାଇଲେ ପରଦେଶୀ ।

ଏ ସବୁ ଅନ୍ୟାୟ ଜାଣି,
ସତେ କି ଭାରତେ ବିଜାଥ ରୂପରେ
ଜନମିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ।

ତାଙ୍କର କରୁଣା ଯୋଗେ,
ଅଭାଗୀ ଜନନୀ ଭାଗ୍ୟବତୀ ହେଲା
ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପଭୋଗେ ।

ବନ୍ଧୁ ଅଂଶେ ଜନପଥ,
ମୋହନ, ଜହର, ସୁଭାଷ ତିନିହେଁ
ନିବୃତ୍ତିକୁ ଧରିଛନ୍ତି ।
ସେହି ତିନି ଶକ୍ତି ମିଶି,
ନାନା ଉପାୟରେ ଭାରତ ଦେଶକୁ
ଅଧିକାର ଦେଲେ ନାଶି ।
ସତ୍ତ୍ୱରେ ମୋହନ ଦାସ,
ରଜରେ ଜହର, ତମରେ ସୁଭାଷ
ହୋଇଛନ୍ତି ପରକାଶ !

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ

(ସମକେଶୀ—ବୃତ୍ତେ)

ଜୟ ହେ ମହାତ୍ମା ମୋହନ-
ଦାସ କରମଚାନ୍ଦ,
ଭାରତରେ ଆଜ ହୋଇଛ
ତୁମ୍ଭେ ସରଗ ଚାନ୍ଦ ।
ତୁମ୍ଭର ଯତନେ ଆସିଛି
ଫେରି ସୁନା ଅତୀତ,
ତୁମ୍ଭର କଷଣେ ଉଠିଛି
ଏହି ଜାତି ପତିତ ।
ସତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅହିଂସା-
ନୀତ ଧୃତେ ପ୍ରଚୁର,
ବିନା ରକ୍ତପାତେ ଭାରତ-
ଭୂଇଁ ହେଲ ଉଦ୍ଧାର ।
ଯେଉଁ "ସ୍ୱାଧୀନତା" ଶବଦ
ଉଚ୍ଚାରିନ୍ତି ମାନବେ,
ହେଉଥିଲେ କାରାକବଳ
ବୃଦ୍ଧ ଭାରତ ଲୋକେ ।

ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ମନ୍ତ୍ରର
ନିର୍ଭୀକରେ ପ୍ରକାଶି,
ନବୀନ ଉତ୍ସାହ ଆଣିଲ
ଦେଶୁଁ ଜଡ଼ତା ନାଶି ।
ଭୂମ୍ବର ଅଟଳ ପ୍ରତିଜ୍ଞା
ପାଳି ଭାରତ ସୁତେ,-
ସ୍ୱାଧୀନତା ବୀଜ ବପନ-
କଲେ ଆପଣା ଚିତ୍ତେ ।
ବ୍ରିଟିଶ ନିଷ୍ଠୁର ଦମନ
ପ୍ରତ[illegible]କରି ଭୟ,
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସୃଷ୍ଟି କରିଲେ
ଆନ୍ଦୋଳନ ନିଚୟ ।
ଫିରିଙ୍ଗି ସଙ୍ଗିନ୍ ଅଗରେ
ବୁକୁ ପତାଇ ଦମ୍ଭେ,
ହସି ହସି ପ୍ରାଣ ତେଜିଲେ
ଲୋକେ ବୀର ଗୌରବେ ।
ଅଉ କେତେ କାରାକକ୍ଷରେ
ଭୋଗ କଲେ ଯାତନା,
ତଥାପି ଅତୁଟ ରଖିଲେ
"ସ୍ୱାଧୀନତା" କାମନା ।

ଅନଳେ ପତଙ୍ଗ ପରାୟେ
ବହୁ ନିରସ୍ତ୍ର ଜନ,
ବିପଦକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ
ମନେ ହୋଇ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ।
ମଲେ ପଛେ ଶତ୍ରୁ ହସ୍ତରେ
କିନ୍ତୁ ମାରିଲେ ନାହିଁ,
ଅହିଂସା ମନ୍ତ୍ର ପାଳିଲେ
ଭୃକ୍ଷ ନୀତିରେ ଥାଇ ।
ଯେଉଁ ଅହିଂସାରେ ନଇଁଛି
ସାରା ବିଶ୍ୱ ସଂସାର,
ତାକୁ କେ' ଅବଜ୍ଞା କରିବ
ଶକ୍ତି ଅଛି କାହାର ?
ଅକ୍ଷୟ ଅବ୍ୟୟ ସେ ନୀତି
ପୁଣି ଦୁର୍ବଳ ବଳ,
ଦରିଦ୍ର ହୃଦୟ ସଂଗାଳି
ଯୋଗାଇନ ସମ୍ବଳ ।
ସତ୍ୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯେ' ନୀତି
ତା'ର କାହିଁ ବିନାଶ ?
ବାଲ୍ୟ ସେ ଧର୍ମ ଧରିଥିଲ
ହୃଦେ ରଖି ବିଶ୍ୱାସ ।

ତାହାରି ବଳରେ "ଅସହ-
ଯୋଗ" କରି ଆଶ୍ରୟ,
ଟଳାଇ ଦେଇଛ ସହଜେ
ଶତ୍ରୁ ଟାଣ ହୃଦୟ ।
ସେ ନୀତି ଆଚରି ଅଫ୍ରିକା-
ଦେଶେ ବିଜୟୀ ହେଲ;
ଭାରତର ମାନ ମହତ
ତହିଁ ଭୂତେ ସ୍ଥାପିଲ ।
ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରୟାସେ ସେ ସ୍ଥଳେ
ଯାଇ ଭାରତୀ ଲୋକେ,
କରି ଆସିଛନ୍ତି ବସତି
ବହୁ କାଳରୁ ଥୋକେ ।
ନ ଥିଲା ତାଙ୍କର କୌଣସି-
ଶକ୍ତି ସେ ଦୂର ଦେଶେ,
କଳା ବୋଲି ଘୃଣା କରନ୍ତି
ଧଳା ଲୋକେ ବିଶେଷେ ।
ସେ ଅନ୍ୟାୟ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିଲ
ତୁମ୍ଭ ଅହିଂସା ବଳେ,
ବହୁ ଅପମାନ ଭୋଗିଲ
ଭେଦ ନୀତି—କବଳେ ।

ସତ୍ୟ ଗଢ଼ା ଯା'ର ଜୀବନ
ହିଂସା ଶୂନ୍ୟ ହୃଦୟ,
ଅନ୍ୟାୟ ଦମନେ କେବେ କି
ସେହୁ କରବ ଭୟ ?
ତୁମ୍ଭର ଅକ୍ଲାନ୍ତ ସାଧନା
ସିଦ୍ଧ ହୋଇଲା ଶେଷେ,
ସମ ଅଧିକାର ଲଭିଲେ
ଭାରତୀୟ ସେ ଦେଶେ ।
ଅଫ୍ରିକାରୁ ଆସି ସ୍ୱଦେଶେ
ତାକୁ କଲ ପ୍ରୟୋଗ,
ହରଷେ ଭାରତ ସନ୍ତାନେ
ଦେଲେ ତହିଁରେ ଯୋଗ ।
ପବିତ୍ର 'ସାବରମତୀ' ରେ
ସ୍ଥାପି ନିଜ ଅଶ୍ରମ,
ଜାତି ଧର୍ମ ଭେଦ ନ ରଖି
ପ୍ରଚାରିଲ ସ୍ୱଧର୍ମ ।
ବହୁ ଶିଷ୍ୟ ଶିଷ୍ୟା ସଙ୍ଗତେ
ରହି ପବିତ୍ର ସ୍ଥଳେ,
ମନ ଜୀବନକୁ ଢାଳିଲ
ସ୍ୱଦେଶର ମଙ୍ଗଳେ ।

ଆର୍ଯ୍ୟଋଷି ଧର୍ମେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ-
କରି ସେ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ,
ଶିକ୍ଷା ଦେଲ ଶିଷ୍ୟ ସମାଜେ
ସତ୍ୟ ଧର୍ମ ପାଳନ ।
ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ ଯାପନେ
ସବେ ହେଲେ ଶିକ୍ଷିତ,
ବୋଲାଇଲେ ଦେଶ ବିଦେଶେ
ଗାନ୍ଧୀ ନୀତି ପଣ୍ଡିତ ।
ଭୂମିର କଳଙ୍କିତ ରେଖା
ଉଦ୍ଧୁ[illegible] ହେଲ ପ୍ରଚୁର,
ଭାରତ ବାସୀଙ୍କ ଉନ୍ନତି-
ପଥ କଲ ପ୍ରସାର
ଚାଷୀ, ମୂଲିଆଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା
କ୍ରମେ ହେଲ ମୋଚନ,
ସତ୍ୟ ଶାନ୍ତିମନ୍ତ୍ରେ କରିଲ
ପଲ୍ଲୀବାସୀ ଜୀବନ ।
ହରିଜନମାନେ ଅଛୁତ-
ହେଲେ ଅହିଂସା ବଳେ,
ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ବିଷ ହଟାଇ-
ଦେଲ ଜାତି ମଣ୍ଡଳେ ।

'କୁଟି ଖାଇ', "କାଟି ପିନ୍ଧିବା"-
ପାଇଁ କଲ ଆଦେଶ,
ବଢ଼ିଲା କୁଟୀର ଶିଳ୍ପର
ଗଉରବ ବିଶେଷ ।
ବିଦେଶୀ ଜିନିଷ ବର୍ଜିତ-
କରି ସ୍ୱଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ,
ବଢ଼ାଇଲ ଲୋକ ମମତା
ଅତି ବିଚିତ୍ର ଭାବେ ।
ହାତେ ସୂତା କାଟି ପିନ୍ଧିଲ
ଦେଶୀ ବୁଣା ଖଦଡ଼,
ଦେଖାଇଲ ଜନ ଜଗତେ
ଦେଶ ପ୍ରୀତି ରଗଡ଼ ।
ତବ ନବ ଧର୍ମେ ଭାରତ-
ଯହୁଁ ହେଲା ଦୀକ୍ଷିତ,
ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ ପ୍ରୟାସେ
ତହୁଁ ଚଳିଲା ଚିତ୍ତ ।
ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗକୁ
କରି ଅମୋଘ ଦାଣ୍ଡି,
ବ୍ରିଟିଶ କେଶରୀ ସଙ୍ଗତେ
କଲି ଭୀଷଣ ରଣ ।

ତୁମ୍ଭ ପଛେ ଥିଲା ଭାରତ-
ଜନମତ ଦୃଢ଼ତରେ,
ଦୀର୍ଘ ପଞ୍ଚବିଂଶ ବରଷ
ମାତିଲ ସମରେ ।
ପବିତ୍ର ନୀତିରେ ଗ୍ରଥିତ
ସେହି ଅସହଯୋଗ;
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ହେତୁରେ
କଲ ଦୃଢ଼େ ପ୍ରୟୋଗ ।
ଅଇନ ଅମାନ୍ୟ କାରଣେ
ବନ୍ଦୀକରି ଖଳେ,
ଭୋଗ କଲ ବୃଦ୍ଧ ବୟସେ
କାରାବାସ ଯନ୍ତ୍ରଣା ।
ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଥାଉ ଆଦର
ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ,
ପଶୁବଳ ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
କରିପାରେ କି ନାଶ ?
ତୁମ୍ଭ କାରାବାସ ସମ୍ବାଦ
ଖେଳିଯାଇ ଦେଶରେ,
ଘୋର ଭକ୍ତି ଭାବ ଆଣିଲା
ଦେଶବାସୀ ମନରେ ।

ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସଭା ସମିତି
ବସିଗଲା ଭୁବନେ,
ଦୃଢ଼ ଭାବେ ଦାବୀ ଉଠିଲା
ଭୂମି ମୁକ୍ତ ନିମନ୍ତେ ।
ଅଗତ୍ୟା ବ୍ରିଟିଶ କେଶରୀ
କରିଦେଲେ ଦମନ,
ପୁନରପି ଦେଶେ ଅତ୍ୟନ୍ତ-
ଜଳ ସେ ଆନ୍ଦୋଳନ ।
'ଲବଣ ଆଇନ' ଅମାନ୍ୟ-
ପାଇଁ ଦିନେ ଏକାନ୍ତେ,
ଗାନ୍ଧୀ ଅଭିଯାନେ ଚଳିଲେ
ଶିଷ୍ୟବର୍ଗ ସଙ୍ଗତେ ।
ଫିରିଙ୍ଗିର ଲୌହ କଣ୍ଡୀ
ଭାଙ୍ଗି ଲାଣ୍ଡି ମାରିଲେ,
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କାରାଭବନେ
ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଲେ ।
ବାରମ୍ବାର ଏହି ପ୍ରକାରେ
ଭୋଗ କଲେ ଯାତନା,
ତେବେ ନ ତୁଟିଲା ତାଙ୍କର
ସତ୍ୟ ନିଷ୍ଠ ସାଧନା ।

ବଜ୍ର ନାଦେ ଥରେ କହିଲ
ବ୍ରିଟିଶଙ୍କୁ ଏପରି,
ଅବିଳମ୍ବେ "ଛାଡ଼ ଭାରତ"
ଆଉ ଡେରି ନ କରି ।
ଏ ବାଣୀ ଶ୍ରବଣେ ବ୍ରିଟେନ-
ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଲା ବଣା;
ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ କଲେ ତୁମ୍ଭର-
କାରାବାସ ଠିକଣା ।
ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ପ୍ରଳୟ ,
ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଦେଶରେ,
ଦେଖିବାର ଆଉ ସେ ଦୃଶ୍ୟ
ଶୁଣା ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ସାରା ଭାରତରେ ପ୍ରବଳ
ହିଂସା—ବହ୍ନି ଜଳିଲା,
ବ୍ରିଟିଶ ଭୀଷଣ ଦମନ
ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଚଳିଲା ।
ବହୁ ଲୋକ ସେହି ପ୍ରଳୟେ
କୀଟ ପତଙ୍ଗ ଭଳି,-
ଫିରିଙ୍ଗି ସଙ୍ଗିନ୍ ଅଗରେ
ଦେଲେ ଜୀବନ ବଳି ।

କର୍ମୀ ଠାରୁ ନେତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ
ଯେତେ ଥିଲେ ଦେଶରେ,
ବନ୍ଦୀ ହେଲେ କାରା ଭବନେ
ବିନା ଅପରାଧରେ । *
ଏ ଭଳି ଇଂରାଜୀ ରାଜତ୍ୱ
ନାନା ଉପଦ୍ରବରେ-
ଟଳମଳ ହେଲା ସନ୍ତତ
ଦୁଃଖ ଭରେ ଦେଶରେ ।
ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା
ସେହୁଁ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ,
ସନ୍ଧି ସମାଧାନେ ବଳିଲା
ତହୁଁ ବ୍ରିଟିଶ ମନ ।
ତୁର୍ଣ୍ଣ ସବୁ ନେତାବୃନ୍ଦଙ୍କୁ
କରି କାରା ମୁକତି,
ବନ୍ଧୁତା ଛଳରେ ବାନ୍ଧିଲେ
ସନ୍ଧି ପ୍ରସ୍ତାବ ନୀତି ।
ଯେ' କାଳରେ ଥିଲା ଭାରତ-
ଭୂଇଁ ଅନ୍ଧକାର,

* ୧୯୪୨ ସାଲରେ ମହାତ୍ମାଙ୍କ "ଭାରତଛାଡ଼" ପ୍ରସଙ୍ଗ ଦେଶରେ ମହା ପ୍ରଳୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ।

ତାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ସହଜେ
ନ ବଳିଲା ଅନ୍ତର ।
କପଟ ହୃଦୟେ କରିଲେ
ସ୍ୱାଧୀନତା ଅର୍ପଣ,
ଭିନ୍ନ ହସ୍ତେ କଲେ ଭାରତ-
ମାତା ବେଡ଼ି ମୋଚନ ।
ହିନ୍ଦୁ ମୁସ୍‌ଲମାନ ଭିତରେ
କରି ବିରୋଧ ଜାତ,
*ମୋହିନୀ ରୂପରେ ବାଣ୍ଟିଲେ
ସ୍ୱାଧୀନତା ଅମୃତ ।
ଜହରଲାଲଙ୍କୁ ସଚିବ-
କରି ହିନ୍ଦୁ ସ୍ଥାନରେ,
ସମର୍ପିଲେ ହିନ୍ଦୁ ଶାସନ
ସେହି ବୀର ହସ୍ତରେ !
'ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ' 'ପାକିସ୍ଥାନ' ରେ
ଦେଶ ବିଭକ୍ତ ହେଲା,
ସାନଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତେ
ହିଂସା ବହ୍ନି ଜଳିଲା ।

* ଭଗବାନ ମୋହିନୀ କନ୍ୟା ରୂପ ଧାରଣ କରି ଦେବତା ଅସୁରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅମୃତ ବଣ୍ଟନ କରିଥିଲେ ।

ହିନ୍ଦୁ ମୁସ୍ଲମାନ ଦେନିଏ
ବନ୍ଧୁ କାଳୁ ଭାରତେ,
ଚଳୁଥିଲେ ଭାଇ ପରସ୍ପେ
ସ୍ନେହ ସଦ୍ଭାବ ଚିତ୍ତେ ।
ସେହି ଦୁଇ ଭାଇ ମଧ୍ୟରେ
ଉପୁଜିଲା ବିରୋଧ,
ଭଗାରି ସଦୃଶ ଜଣକୁ
ଜଣେ କରିଲା ବଧ :
ଶତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ଲିଭିଲା-
ନାହିଁ ସେ ଈର୍ଷାନଳ,
ବେଳୁ ବେଳୁ ଜଳି ଉଠିଲା
ହୋଇ ମହା ପ୍ରବଳ ।
କଲିକତା, ଦିଲ୍ଲୀ, ବିହାର,
ନୁଆଖାଲି, ପଞ୍ଜାବ,
ଭୟଙ୍କର ହେଲା ଭାରତେ
ଯେବେଳ ଘୋର ରୌରବ ।
ଯେତେକ ଅନାଇଁଲେ ଦିଶିଲା
ପ୍ରେତପୁରୀ ଆକାରେ,
ରକ୍ତାକ୍ତ କବନ୍ଧ ଗଡ଼ିଲେ
ଶତ ଶତ ଭାବରେ ।

କାହାର କଟିଛନ୍ତି ମସ୍ତକ
କାର ଚିରିଛନ୍ତି ଛାତି,
କାହାରି ବା ଅନ୍ତବୁଜୁଳା
ଛେଦି ଦେଇଛନ୍ତି 'କାତି',
ଶବ ପୂତିଗନ୍ଧ ଘାତରେ
ବାଟ ନୋହିଲା ଚାଲି;
ଶାଗୁଣା କୁକୁର ବାଲୁଆ
ମଡ଼ା ଖାଇଲେ ବୁଲି ।
ହତ୍ୟା, ଘରପୋଡ଼, ଲୁଣ୍ଠନ
ନାରୀ ଲାଞ୍ଛନା କର୍ମ,
ନାଶ କରିଦେଲା ଦେଶରୁ
ଲୋକମାନ ସମ୍ଭ୍ରମ ।
ଚାଲି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟରେ
ଲୋକେ ପଡ଼ିଲେ ଢଳି,
ବିନା ଅପରାଧେ ମରିଲେ
ନିରାଶ୍ରୟଙ୍କ ଭଳି ।
ଆଜି ଜୀବନର ମମତା
ଆଉ ରହିଲା ନାହିଁ,
ଗୁଣ୍ଡାଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ପଡ଼ିଲା
ଦେଶ ଲୁଟିବାପାଇଁ ।

କୋଟିପତି ହେଲା ଘଡ଼କେ
ଧାନ ବାଟ ଭିକାରି,
ପତି ପୁଅ ହାନ କେହୁ ବା
କେହୁ ହାରିଲା ନାରୀ ।
ଶୁଣି ଦେଶ ଦଶା ଆହୁରେ
ଅହେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଦେବତା !
ଧାଇଁଲ ସେ ସ୍ଥାନେ ବହନ
ଲଭି ଦାରୁଣ ବ୍ୟଥା ।
ଯେ' ମହାପୁରୁଷ ସନ୍ତତ
ସତ୍ୟ ଶାନ୍ତି ପୂଜାରି,
ତା' କଥା ଅବଜ୍ଞା କରିବ
ଶକ୍ତି ଅଛି କାହାର ?
ନୂଆଖାଲି, ଦିଲ୍ଲୀ, ପଞ୍ଜାବ,
କଲିକତାକୁ ଯାଇ-
ପ୍ରଚାରିଲ ମହା ସାନ୍ତ୍ୱନା
ଅହିଂସାରେ ଭୁଲାଇ ।
ତୁମ୍ଭରି ସେ ଶାନ୍ତି-ଜଳରେ
ଲିଭିଗଲା ଅନଳ,
ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଜୀବନ ଯାପିଲେ
ଦେଶବାସୀ ସକଳ ।

କେ' ବର୍ଣ୍ଣିବ ତୁମ୍ଭ ମହିମା
ଅହେ ମହା ପୁରୁଷ !
'ମହାତ୍ମା' ଭାବରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ପୂଜା କରୁଛି ଦେଶ ।
ତୁମ୍ଭର ସେ ସତ୍ୟ ଧରମ
ହେଉ ଚିର ଜୀବନ,
ହୁଅନ୍ତୁ ଜଗତ ବାସୀଏ
ସେହି ଧର୍ମେ ଜଡ଼ିତ ।
ତୁମ୍ଭ ଯୋଗୁ ଆଜି ଭାରତ
ଭାଗ୍ୟବତୀ ହୋଇଲା,
ଦୁଇଶତ ବର୍ଷ ଉତ୍ତରେ
ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଭିଲା ।
ତୁମ୍ଭର ମହତ ବଚନ
ପୁଣି ମହତ କର୍ମ,
ସତ୍ୟ ଶାନ୍ତି ପୂତ ଅହିଂସା-
ତୁମ୍ଭ କଳ୍ପିତ ଧର୍ମ ।
ମହା ଶକ୍ତି ଆଣି ଦେଇଛି
ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଭାରତ ପ୍ରାଣେ,
ଜଡ଼ତା ବନାଶି ତୁରତେ
ନବ ଭାବନା ଆଣେ ।

ତୁମ୍ଭର ବିରାଟ ଜୀବନ
ପୁଣି ବିରାଟ ଭାବ,
ବିରାଟ ଆକାରେ କରନ୍ତି
ଇତିହାସ ଉଦ୍ଭବ ।
ଥିବା ଯାଏ ସୃଷ୍ଟି ବରତି
ଅଛେ ମହା ମୂରତି !
ଗାଉଥିବ ନିତି ଧରଣୀ
ତୁମ୍ଭ ପୁଣ୍ୟ କୀରତି ।
ଘେନ ଆହେ ବିଶ୍ୱବନ୍ଦିତ
ଯୋଗୀ-ଜନ ସଙ୍ଗୀତି,
ଭକ୍ତି-ଚନ୍ଦନରେ ରଞ୍ଜିତ
ଦୀନ କୁସୁମାଞ୍ଜଳି ।

ଯୁଗ-ଜ୍ୟୋତି ଜହ୍ଵରଲାଲ

(ଶଙ୍କର ଭରଣ—ବୃତ୍ତେ)

(୧)

ଦୁଖିନୀ ଭାରତ ମାତା ସ୍ନେହ ଗଣ୍ଠିଧନ,
ଜୟ ଶ୍ରୀ ଜହ୍ଵରଲାଲ ଦରିଦ୍ର ରତନ,
ମାନ ଉଦ୍ଧାରଣ ବୀର,
ସକଳ ବିଦ୍ୟା ମଣ୍ଡିତ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବର ।

(୨)

ଭାରତ ବିଖ୍ୟାତ ମୋତିଲାଲ ବିଜ୍ଞବର,
ଆଇନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଥିଲେ ଅତି ଧୁରନ୍ଧର,
ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟସୁତ ;
ସେହି ଅଗ୍ନିକଣା ତବ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରଜ୍ଵଳିତ ।

(୩)

ସୁଦୂର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରାଜ୍ୟେ ଅବାଲ୍ୟରୁ ବଢ଼ି,
ବହୁଜ୍ଞାନ ଅରଜିଲ ନାନା ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି,
ପୁଣି ଆଇନ ବିଦ୍ୟାରେ,
ଅଦ୍ଵିତୀୟ ବୋଲାଇଲ ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ।

(୪)

ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର ବୋଲି ପିତା ମାତାଙ୍କର,
ରାଜପୁତ୍ର ସମାନରେ ଥିଲ ସୁକୁମାର,
କିଛି ନ ଥିଲା ତ ଚିନ୍ତା,
ତୁମ୍ଭ ହାତେ ବହୁ ବିତ୍ତ ଖଞ୍ଜି ଥିଲେ ପିତା ।

(୫)

ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପାଧିରେ ହୋଇ ବିଭୂଷିତ,
ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରୁ ସ୍ୱଦେଶେ ଆଗତ,
କିନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭର ଅନ୍ତର-
ମଣିଲା ସେ ସମ୍ମାନକୁ ବିଷମ ପ୍ରକାର ।

(୬)

ଧନବନ୍ତ, ଗୁଣବନ୍ତ ପୁଣି ଜ୍ଞାନବନ୍ତ,
ଏକାଧାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲ ଅବିରତ,
ତେଜି ସବୁ ଧନ, ମାନ,
ଦେଶ-ଦଶହିତେ ଢାଳିଦେଲ ମନ ପ୍ରାଣ ।

(୭)

ଶୋଷଣ ନୀତି ପୂରିତ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ,
ବେଳୁ ବେଳ ଭାରତକୁ କଲା ଦୀନହୀନ,
ଭୋଗି ଅଶେଷ ଦୁର୍ଗତି-
ଲଭିଲେ ଦରିଦ୍ର ଦଶା ଭାରତ ସନ୍ତତି ।

(୮)

ସୁନାର ଭାରତ ଭୂଇଁ ଚୁନା ହୋଇଗଲା,
ଝୁରି ଝୁରି ଅବିରଳ ଧନ ନ ସରିଲା,
ଧନୀ ଦରିଦ୍ର ସମସ୍ତେ,
ନ ଭୋଗିଲେ କେହୁ ଜନ୍ମେ ଶାନ୍ତି ଏ ଭାରତେ !

(୯)

କପଟ ଭାବେ ପୂର୍ବେ ଫିରିଙ୍ଗି ବେପାରୀ
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭାରତରେ ହେଲେ ଅଧିକାରୀ;
ନାନା ଭେଳିକି ଲଗାଇ-
ମାହାଲିଆ ମାରିନେଲେ ଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭୂଇଁ ।

(୧୦)

ପାଇଲେ ଯେ କାଳେ ଭାରତରୁ ବହୁ ଲାଭ,
ବଢ଼ିଲା ଅଶେଷ ଭାବେ ତାଙ୍କ ତୃଷ୍ଣାଭାବ;
କରି ଛଳ କଉଶଳ-
ବହିନେଲେ ଭାରତରୁ ଧନ ଅବିରଳ ।

(୧୧)

କଙ୍କାଳ ମାତ୍ର ରଖିଲେ ଭାରତମାତାର,
ରକତ ମାଉଁସ ଝିଣି କଲେ ଛାରଖାର;
ଏ ତ ବଡ଼ ବିଡ଼ମ୍ବନା;-
ବିଦେଶୀ ହସ୍ତେ ଭାରତ ଭୋଗିଲା ଯାତନା ।

(୧୨)

ଦେଖି ଲୋକେ ଫିରଙ୍ଗିର ଅନ୍ୟାୟ ବେଭାର,
କଂଗ୍ରେସ ଗଢ଼ି ଲୋଡ଼ିଲେ ତା'ର ପ୍ରତିକାର;
ବୁଡ଼େ ମାତିଲେ ସମସ୍ତେ,
ବେନାର୍ଜୀ, ନାରୋଜୀ, ପୁଣି ତୟାବଜୀ ସଙ୍ଗତେ । ✱

(୧୩)

ସେହି ଦିନଠାରୁ କ୍ରମେ କଂଗ୍ରେସ ପୀଠରେ,
'ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଭ ଆଶା ପୋଷି ହୃଦୟରେ,
କଲେ ଦେଶରେ ପ୍ରଚାର;-
"ସ୍ୱାଧୀନତା ଜନ୍ମଗତ ଦାବୀ ଭାରତର" ।

(୧୪)

ଦେଖି ଭାରତ ବାସୀଙ୍କ ନବ-ଜାଗରଣ,
ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲା ତହୁଁ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ;
ରାଜଦ୍ରୋହ ନିୟମରେ,-
ଦଣ୍ଡିଲା ଭାରତ ସୁତେ ଅଶେଷ ମତରେ ।

✱ ପ୍ରଥମ କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ ୧୮୮୫ ସାଲ ବୋମ୍ବାଇ ନଗରରେ ସ୍ୱର୍ଗତ ବେନାର୍ଜିଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ, ୨ୟ ୧୮୮୬ ସାଲ କଲିକତା ନଗରରେ ଦାଦାଭାଇ ନାରୋଜୀଙ୍କ ସଭାପତି-ତ୍ୱରେ ଏବଂ ୩ୟ ୧୮୮୭ ରେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜରେ ବଦରୁଦ୍ଦିନ ତୟାବଜୀଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

(୧୫)

'ଖୁଦିରାମ ଫାଶୀ', 'ଅରବିନ୍ଦ ଦ୍ୱୀପାନ୍ତର',
'ଜାଲିୟାନାବାଗ ହତ୍ୟା' ମହା ଭୟଙ୍କର,
ପୁଣି 'ଚଉରି ଚଉରା'
ଅତ୍ୟାଚାର-ହାହାକାରେ ଫାଟିଗଲା ଧରା ।

(୧୬)

ନିରେଖି ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଜୀବନ ବିକଳ,
ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲ ପ୍ରାଣେ ହେ ଜହରଲାଲ !
ମାତି ଜହ୍ୱର ଠାଣରେ-
ମଜିଗଲ ଜାତି ହତେ ଭୀଷ୍ମ ପ୍ରତିଜ୍ଞାରେ ।

(୧୭)

ଧନ; ମନ, ଜୀବନକୁ ଅସାର ମଣିଲ,
ଭୋଗୀର କୁମର ହୋଇ ମହାଯୋଗୀ ହେଲ;
ବାପୁଜୀଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ-
ଅହିଂସା-ଅସହଯୋଗେ ଚଲାଇଲ ରଥ ।

(୧୮)

ବହୁ ସ୍ଥାନ ଭାରତରେ ଭ୍ରମି ନିରନ୍ତର,
ସ୍ୱାଧୀନତା ମହାମନ୍ତ୍ର କରିଲ ପ୍ରଚାର;
ଶୁଣି ତୁମ୍ଭ ବୀର ଡାକ-
ଧାଇଁଲେ ଭାରତବାସୀ ଉନ୍ମତ୍ତ ପ୍ରାୟକ ।

(୧୯)

ଫିରଙ୍ଗିର ଅପମାନ, କଠୋର ଶାସନ,
ନିଷ୍ଠୁର କାରା ଭବନେ ଅଶେଷ କଷଣ,
ବୀର ଭାବେ ସହ୍ୟ କଲ;
ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ବ୍ରତଙ୍କରୁ ହଟି ନ ପଡ଼ିଲ ।

(୨୦)

ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ କିବା ବୌଦ୍ଧ, ଶିଖ, ଜୈନ,
ଜାତି ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷେ କଲ ମନ୍ତ୍ରଦାନ;
ଭୁଲି ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ନୀତି
ପ୍ରଚାରିଲ ଦେଶ ସାରା ସାମ୍ୟ, ମୈତ୍ରୀ, ପ୍ରୀତି ।

(୨୧)

ସ୍ୱକୀୟ ଯୋଗ୍ୟତା ପଣେ କଂଗ୍ରେସ ପୀଠରେ,
ତିନିବାର ସଭାପତି ହେଲ ଭାରତରେ,
ସେହି ଅତୁଳ ଗୌରବ-
ସ୍ୱଳ୍ପ ଲୋକ ଭାଗ୍ୟେ ସିନା ହୁଅଇ ସମ୍ଭବ ।

(୨୨)

ତୁମ୍ଭର ଅଟଳ ବାଣୀ ମହତ ପ୍ରେରଣା-
ଆଣିଲା ଭାରତ ପ୍ରାଣେ ନବ ଉନ୍ମାଦନା;
କୋଟି କୋଟି ଜାତିଜନର
ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଭେ ହେଲେ ଏକାନ୍ତ ଆତୁର ।

(୨୩)

ପଣ୍ଡ କରି ଦେବାପାଇଁ ଭାରତ ଆପତ୍ତି,
ଯେତେ ସୂତ୍ର ଖଞ୍ଜିଦେଲେ ବ୍ରିଟିଶ ଶକତି,
ସବୁ ହୋଇଲା ବିଫଳ,
ଦ୍ୱିଗୁଣ ମାତିଲେ ଲୋକେ ପାଇ ତବ ବଳ ।

(୨୪)

ଦେଲୁ ଦେଳ ଚକ୍ରଭ୍ରାନ୍ତ ଖେଳିଲା ଦେଶରେ,
ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଗୀତ ଗୁଞ୍ଜିଲା ଶେଷରେ;
ସେ କି ହେବ ଅକାରଣ ?
"ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗ" ଅବ୍ୟର୍ଥ ସନ୍ଧାନ ।

(୨୫)

ଶେଷେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବାରୁ ବିଦେଶୀ ଶାସନ,
ଡାକି ତହୁଁ ବଡ଼ଲାଟ କଲେ ସମାଧାନ
"ଊନବିଂଶ ସତ୍‌ଚାଳିଶ-
ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦର" ହେଲା ସ୍ୱାଧୀନ ଦିବସ ।

(୨୬)

ପ୍ରଧାନ ସଚିବ ପଦେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବରିଲେ,
ଭାରତ ଶାସନ ଭାର ଶୁଭେ ସମର୍ପିଲେ;
ଖେଳିଗଲା ମହାନନ୍ଦ,
ଉତ୍ସବେ ମାତିଲେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଜାବୃନ୍ଦ ।

(୨୭)

ବାଜନ୍ତି ବିବିଧ ବାଜା ବିବିଧ ରଙ୍ଗରେ,
ଉଡ଼ନ୍ତି ସ୍ୱରାଜ ଧ୍ୱଜା ବିବିଧ ରଙ୍ଗରେ,
ସେ ତ ଅଦ୍ଭୁତ କଳ୍ପିତ-
ଚରଖା ବଦଳେ ହୋଇ ଚକ୍ରରେ ଚିତ୍ରିତ ।

(୨୮)

ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ରମ୍ଭା ତରୁମାନ-
ରସାଳ ପଲ୍ଲବମାଳେ ଦଶିଲା ଯତନ;
ପ୍ରତି ଶୃଙ୍ଗାଟକ ପରେ-
ଶୋଭିଲା ତୋରଣ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ ଗୀତରେ ।

(୨୯)

ପୁରେ, ଗ୍ରାମେ, ଜନପଦେ, ବିପଣୀ ମଧ୍ୟରେ-
ମାତିଲେ ସକଳେ ଅଭିନବ ପ୍ରମୋଦରେ;
ଏକେ ସ୍ୱରାଜ କେତନ,
ଗାଇଲେ ଭାରତବାସୀ ଉଲ୍ଲାସେ ଏମନ ।

—ବିଜୟ ଗାନ—

ଆସ ହେ ସ୍ୱାଧୀନ- ଭାରତ ସନ୍ତାନ
ଗାଅ ହେ ଜନନୀ ଜୟ,

ବହୁ ଦିନ ପରେ ଆଜ ଭାରତରେ
ତୁଟିଛି ବ୍ରିଟିଶ ଭୟ । ପଦ ।
ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଅଛି ବିଦେଶୀ ଶାସନ
ଲଭି ଯାଇଅଛି ଭୀଷଣ ଦମନ
ହେଜ ପୂର୍ବ ଗୀତ ସାମ୍ୟ, ମୈତ୍ରୀ, ପ୍ରୀତି
ଗାଅ ଭାରତର ଜୟ । ୧ ।
ନବୀନ ସାହସ ନବ ଜାଗରଣ,
ନବବଳ ହୃଦେ କର ହେ ଧାରଣ;
ହେଉ ନିରନ୍ତର ସବୁରି ଅନ୍ତର
ନବ ଭାବେ ମଧୁମୟ । ୨ ।
ସପ୍ତତ୍ରିଂଶ କୋଟି ଭାରତ ସନ୍ତାନ,
ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ବୌଦ୍ଧ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ;
ଭୁଲି ଭେଦ ନୀତି ସମ ଭାବେ ମାତି
ଗାଅ ସ୍ୱାଧୀନତା ଜୟ । ୩ ।
ସେ ମୋହନ-ମନ୍ତ୍ର ଜପି ଅବିଶ୍ରମ,
ପାଳ ସତ୍ୟପୂତ ଅହିଂସା ଧରମ,
ଜହର ଠାଣିରେ ସୁଭାଷ ପଣରେ
ଗାଅ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ଜୟ ।

(୬୦)

ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସ୍ୱାଧୀନ ସୁଖ ସମ୍ଭୋଗ କାଳରେ,
ଦୁର୍ଯୋଗ ବତାସ ଆସି ବହିଲା ଦେଶରେ;
ହିନ୍ଦୁ ମୁସ୍‌ଲ୍‌ମାନ ଜେନ-
ପରସ୍ପରରେ ମାତିଗଲେ ବିରୋଧିତା ଘେନ ।

(୬୧)

ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ପାକିସ୍ଥାନ ଦୁଇଗୋଟି ରାଜ୍ୟ,
ଜେନ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ଭାରତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ,
ସବୁ ବ୍ରିଟିଶର ଖେଳ,
ଶତଚେଷ୍ଟା ଶତବାଧା ହୋଇଲା ବିଫଳ ।

(୬୨)

ଯେଉଁ ଆଶା ପୋଷିନେଲ ଭାରତ ଶାସନ,
ସେ ଆଶା ଅବଧି ହୋଇନାହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ;
ନାନା ବିଘ୍ନ ଉପୁଜିଣ୍ଟି-
ତ୍ରୁଟି ସୁକଳ୍ପିତ ନୀତି ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଣ୍ଟି ।

(୬୩)

ଭାରତର ଦୁଃଖରାଶି ନେବାପାଇଁ ହରି-
ସତେ କି ପେଷିଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶ୍ରୀହରି;
ତାଙ୍କ ଶୁଭ ଇଙ୍ଗିତରେ-
ସାଧୁଛ ଭାରତ ହିତ ଅଶେଷ ଭାବରେ ।

(୩୪)

ସପ୍ତତ୍ରିଂଶ କୋଟି ସୁତ ଭାରତ ମାତାର,
ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆସନ ତୁମ୍ଭର;
ତୁମ୍ଭ ସମ ଗୁଣବନ୍ତ-
ଜନ୍ମି ନାହିଁ ଆଉ ଜଣେ ଭାରତରେ ପୁନ ।

(୩୫)

ନୋହିଲେ କି ବିଶ୍ୱଜୟୀ ବ୍ରିଟିଶ ଶକତ,
ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତା ତୁମ୍ଭ ପ୍ରତି ପ୍ରେମ-ଭକ୍ତ ?
ନୁହେ ସାମାନ୍ୟ ବିଷୟ-
ସ୍ୱକୀୟ ଯୋଗ୍ୟତା ଗୁଣେ ହେଲ ମହନୀୟ ।

(୩୬)

ତୁମ୍ଭ ଜନ୍ମ ନୁହେ ଖାଲି ଭାରତର ହିତେ,
ବିଶ୍ୱବାସୀ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣେ ମୁଗ୍ଧ ପୁଲକିତେ;
ତୁମ୍ଭ ମହତ-ଜୀବନ-
ହୋଇଛି ସାର ସୃଷ୍ଟିରେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ।

(୩୭)

ହେ ବିଶ୍ୱବରେଣ୍ୟ ଲଭ ସୁଦୀର୍ଘ ଜୀବନ,
କର ଅବିରଳ ଜନ ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ;
ପ୍ରଭୁ ଜଗତକାରଣ-
ସହାୟ ହୁଅନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।

(୩)

ସତ୍ୟ ପଥେ ଧର୍ମ ପଥେ ଭାରତ ସନ୍ତାନେ,
ଚଳାଅ ଅନବରତ ସୁନୀତି ଶାସନେ;
ଏତେ ମାତର ମାଗୁଣି,
ଦେନା ଦାନ ଭକ୍ତି-ଦୂର୍ବା ଅହେ ଚିନ୍ତାମଣି ।

—ସୁଭାଷଚନ୍ଦ୍ର—

(କଲ୍ୟାଣ ଆହ୍ୱାନ—ବୃତ୍ତେ)

—୧—

ଭାରତ ଜନନୀ ସୀମନ୍ତର ମଣି
ଅଟେହ୍ଷ ବୀରବର ସୁଭାଷ !
ଦନ୍ଦୁଜନ ହେଲ କାହିଁ ଲୁଚିଗଲ
ତୁମ୍ଭର ସେ ମୁଖ ସାରସ,
ବୀର ହେ ! ଅଉ କି ନ ହେବ ପ୍ରକାଶ;
ତୁମ୍ଭ ବହୁନରେ ଅନ୍ଧାର ଦିଶୁଛି
ସ୍ୱଦେଶ ଗୌରବ-ଆକାଶ ।

—୨—

ଉଇଁ ଆସିଥିଲ ଭାରତ ଭାଗ୍ୟରେ
ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ରମା ସଦୃଶ,
କେଉଁ କଳା ମେଘ କାଳ ହେଲ ଅସି
କରିଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଦୃଶ୍ୟ;
ବୀର ହେ ! ମିଳୁନାହିଁ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ;
ଅଉ କେତେ କାଳ ରହିବ ସେ ଭଳି
ପାଶୋରି ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱଦେଶ ।

—୩—

ଭୂମି ବନ୍ଦନରେ ପାଗଳିନୀ ହୋଇ
ଭାଳୁଛି ଭାରତ ବରଷ,
ସଜଳ ନୟନେ ସରଣୀକୁ ଚାହିଁ
ଯାଉଛି ରଜନୀ ଦିବସ;
ବୀର ହେ—କାହିଁକି କରୁଛ ନିରାଶ ?
ଯେତିକି ଭୂମିର ବିଳମ୍ବ ଘଟୁଛି
ସେତିକି ବଢ଼ୁଛି ପିଆସ ।

—୪—

ଧନ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ଭାରତ ସନ୍ତାନେ
ଲଭି ଭୂମି ପୁଣ୍ୟ ପରଶ,
ହଟିଥିଲା ମନୁ ନୀଚ ଦୁର୍ବଳତା
ଫୁଟିଥିଲା ଦିବ୍ୟ ସାହସ;
ବୀର ହେ—କେଉଁ ଦୋଷେ ଏଡ଼େ ବିରସ ?
ଅସନ୍ତୋଷ ଚିତ୍ତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲ
ଗଡ଼ିଗଲା ସାତ ବରଷ ।

—୫—

ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ
ବୁଦ୍ଧି ବିବେକରେ ସରସ,
ଓକିଲାତି ପଢି ବଙ୍ଗଦେଶ ଛାଡ଼ି-
କଲେ ଓଡ଼ିଶାରେ ନିବାସ;

ବୀର ହେ—ସେହୁ ବିଶେଷ ପୁରୁଷ,
ଥିବାରୁ ଜନକ ତାଙ୍କ ସୁଯୋଗେ
ଭୁଇଁଠାରେ କଲା ପ୍ରବେଶ ।

—୨—

କଟକ ନଗରେ ଜନମି ଶୁଭରେ
ବାଲ୍ୟଲୀଳା କଲ ପ୍ରକାଶ,
ସୁନ୍ଦର ବଦନ କରି ଦରଶନ
ଜନକ ଜନନୀ ହରଷ;
ବୀର ହେ--ସ୍ନେହେ ନାମ ଦେଲେ ସୁଭାଷ,
ଚନ୍ଦ୍ରମା ଗୁଣରେ ସମ ଲଭିବାରେ
"ସୁଭାଷଚନ୍ଦ୍ର" ତ ବିକାଶ ।

—୩—

ବାଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଶେଷେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ଆଶେ
ଲଭି ପିତୃଦେବ ଆଦେଶ,
କଲିକତା ଯାଇ ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ
କଲ ଇଂରାଜୀ ଅଭ୍ୟାସ;
ବୀର ହେ ! ତୁମ୍ଭ ସ୍ମୃତିଶକ୍ତି ଅଶେଷ,
ଅଳପ ଦିନରେ ଯୋଗ୍ୟତା ଗୁଣରେ
ହେଲ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ ।

—୮—

ଅବାଲ୍ୟ ଭୂମିର   ଦେଶ ହିତକର
କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ଅଭିନିବେଶ,
ଦେଶୋଦ୍ଧାର ସଙ୍ଗେ   ବିବିଧ ପ୍ରସଙ୍ଗେ
ବଢ଼ିଲା ହୃଦେ ତା ବିଶେଷ;
ତାର ଦେହ ! ଯେ କାଳେ କିଶୋର ବୟସ-
ଦେଖି ଦୁନିଆର   ଦୁର୍ଗତି ଦେଶର
ଭାବିଲ ହେବାକୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ ।

—୯—

ଦିନେ ଏକାନ୍ତରେ   ପିତୃ ଅଜ୍ଞାତରେ
ଗୃହତ୍ୟାଗ ତେଜ ନିବାସ,
ବୈରାଗ୍ୟ ମଦରେ   ହ୍ରାମାଦ୍ରି କନ୍ଦରେ
କଲ ଅନ୍ଧାରେ ପ୍ରବେଶ;
ତାର ଦେହ ! ଭେଟି କେତେ ସାଧୁ ପୁରୁଷ,-
ନିରେଖି ତାଙ୍କର   ମହିମା ଅପାର
କଲ ଅଭିଳାଷ ପ୍ରକାଶ ।

—୧୦—

ଲୁବ୍ଧ ରୂପ କାନ୍ତି   ଦେଖି ମହାଯତି
କହିଲେ ଏମନ୍ତ ଆଶ୍ୱାସ,
କିଶୋର ବୟସ   କୁମାର ସଦୃଶ
ଅବଧି ଭୂମିର ସନ୍ନ୍ୟାସ;

ବୀର ହେ ! ଫେରି ଯାଅ ଗୃହେ ସ୍ୱଦେଶ,
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଜନକ ଜନନୀ
ହେଉଥିବେ ବଡ଼ ହତାଶ ।

—୧୧—

ଯେ' ଦିନେ ଭାରତେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହିତେ
ଜାଳିବ ବିପ୍ଳବ ହୁତାଶ,
ହେ ବୀର ପୁରୁଷ ହେବାକୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ
ନ ଥିଲା ତ ବିଧି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ;
ବୀର ହେ ! ମାନି ସାଧୁଙ୍କର ଆଦେଶ,
ଫେରିଲ ସଦନେ ଭବିଷ୍ୟ ସନ୍ଧାନେ
ବଳିଗଲା ତୁମ୍ଭ ମାନସ ।

—୧୨—

ଦେଶକାଳ ସ୍ଥିତି ଅବସ୍ଥାକୁ ଚିନ୍ତି
ସିନ୍ଧୁ ଲଙ୍ଘି ଗଲ ପ୍ରବାସ,
ଲଣ୍ଡନ ନଗରେ ମନ ଆବେଗରେ
ରାଜନୀତି କଲ ଅଭ୍ୟାସ;
ବୀର ହେ ! ହେଲ ସେହି ଶାସ୍ତ୍ରେ ନିପୁଣ;
ସ୍ୱଦେଶେ ବାହୁଡ଼ି ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ
କଲ ଉଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ । ✱

✱ ସୁଭାଷଚନ୍ଦ୍ର ବାଲ୍ୟରୁ ଆଇ. ସି. ଏସ୍. ପାଶ୍ କରି ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ୍ କଲେକ୍ଟର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା-

—୧୩—

ଏମନ୍ତ ବେଳରେ   ସାବରମତିରେ
ବାଜିଲା ମୋହନ ମୁରଲୀ,
ସେ ଉଚ୍ଚାଟ ସ୍ୱର   ଶ୍ରବଣେ ତୁମ୍ଭର
ମନ ପ୍ରାଣ ଗଲା ତରଳି;
ବୀର ହେ ! ଛାଡ଼ିଲ ଗୋଲାମୀ ଚାକିରୀ,
ବାପୁଜୀ କଳ୍ପିତ   ଅସହଯୋଗକୁ
ନେଲ ଦୃଢ଼ ଭାବେ ଆଦରି ।

—୧୪—

ଏକ ହସ୍ତେ ଧରି   ଗାନ୍ଧୀଧର୍ମ-ବତୀ
ଅପରେ ବିପ୍ଳବ-ମଷାଲ,
ପାର୍ଥଙ୍କ ତୁଲେ   ଭାରତ ଭୂଇଁରେ
ସ୍ୱମତ ପ୍ରଚାରି ବୁଲିଲ;
ବୀର ହେ ! ମତାଇ ଅସହଯୋଗରେ,
ବତାଇଲ ଜନେ   ସ୍ୱାଧୀନ -ସରଣୀ
ତତାଇ ବିପ୍ଳବ-ତେଜରେ ।

—୧୫—

ଯେଉଁ ଶାସନର   ସ୍ୱାର୍ଥନୀତି-ମୂଳ
ଭେଦନ୍ତି ପାତାଳପୁରକୁ,

ବେଳେ ସ୍ୱରାଜ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ।

ଅହିଂସାର ଶକ୍ତି କେତେ ବା ଏ ଯୁଗେ
ଉପାଡ଼ ପାରିବ ତାହାଙ୍କୁ;
ସେ କଥା, ବିନା ବିପ୍ଳବରେ ନୋହିବ,
ସ୍ୱରାଜ ନୁହଇ "ଦକ୍ଷୀକା ମିଠାଇ"
ସହଜେ ଲୋକଙ୍କୁ ମିଳିବ ।

—୧୬—

ତୁମ୍ଭର ବିପବ- ଘୋଷଣା ଶ୍ରବଣେ
ଚମକି ପଡ଼ିଲା ବ୍ରିଟିଶ,
ରାଜବନ୍ଦୀ ରୂପେ ଅଟକ କରିଲା
ବିଳମ୍ବ ନ କରି ନିମେଷ;
ବୀର ହେ ! ଘନ ଘନ ଏହି ପ୍ରକାରେ,
କାରାଗାରେ ରହି ସୁକୁମାର ପ୍ରାଣେ
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଭଙ୍ଗ ହେଲା ଶେଷରେ ।

—୧୭—

"ରାଜଯକ୍ଷ୍ମା" ରୋଗେ ପୀଡ଼ିତ ହେବାରୁ
ଚହଲ ପଡ଼ିଲା ଜଗତେ,
ଅଗତ୍ୟା ଫିରିଙ୍ଗି ପେଷିଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଆରୋଗ୍ୟ ନିମନ୍ତେ;
ବୀର ହେ ! ଭାରତମାତାର ଆଶୀଷେ,
ଅଳପ ଦିନରେ ଆରୋଗ୍ୟ ଶରୀରେ
ବାହୁଡ଼ିଲ ପୁଣି ସ୍ୱଦେଶେ ।

—୧୮—

ବିପ୍ଳବ-ଯାହାର   ଅନ୍ତରେ ଜଳୁଛି
ଗାରନ୍ତେ ମାଉଛି ଜୀବନ,
ସେ କି କେବେ ନିଜ-   ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନେ
ହଟିଯିବ ଦେଖି ଦମନ ?
ବୀର ହେ ! କାରାମୁକ୍ତ ଲଭି ଦେଶରେ,
ପ୍ରଜ୍ୱଳିଲ ପୁଣି   ସେ ବିପ୍ଳବ-ବାଣୀ
କୋଟାନ୍ଧ କେଶରୀ ତେଜରେ ।

—୧୯—

ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବର-   ଅଗ୍ନିଶିଖା ଜାଳି
ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିଛ ଦେଶକୁ,
ସେହି ବିପ୍ଳବର   ମହାମନ୍ତ୍ରେ ପୁଣି
ମୁଗ୍ଧ କଲ ଆସି ଲୋକଙ୍କୁ ;
ବୀର ହେ ! ତୁମ୍ଭର ବୀରତ୍ୱ ଜୀବନୀ,
ଭାରତ ବକ୍ଷରେ   ଚିର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷରେ
ଲେଖିବ ଅମର-ଲେଖନୀ ।

—୨୦—

ଅହିଂସା ନୀତରେ   ବିପ୍ଳବର ସ୍ଥାନ
ନ ଦେଖି ହେ ବୀରରତନ !

କଂଗ୍ରେସକୁ ତେଜି "ଫରୱାର୍ଡ" ଦଳ
କଲ ସ୍ୱମତରେ ଗଠନ;
ବୀର ହେ ! ତୁମ୍ଭର ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ,
ବିପ୍ଳବ ବାଟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ବୋଲି
ଥାଇଥିଲ ବାନ୍ଧି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

—୨୧—

ତୁମ୍ଭ "ଫରୱାର୍ଡ"- ଦଳକୁ ସର୍କାର
କଲ ବେଆଇନ ଘୋଷଣା,
ଦମନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେତେ ନୂଆ ନୂଆ
"ଅଡ଼ିନାନ୍‌ସ" କଲ ସର୍ଜନା;
ବୀର ହେ ! କରିବାରୁ ତାହା ଅମାନ୍ୟ,
ଅସଂଖ୍ୟ ମାମଲା ତୁମ୍ଭ ବିରୁଦ୍ଧରେ
ସୃଷ୍ଟି କଲା ତହୁଁ ବ୍ରିଟେନ ।

—୨୨—

ସେହି ସମୟରେ ଯାପାନ ଜର୍ମାନ
ମାତିଲେ ଇଉରୋପ ସମରେ,
ତହୁଁରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ- ସନ୍ଦେହେ ବ୍ରିଟିଶ
ରଖିଲା ଅଟକ ଭାବରେ
ବୀର ହେ ! ନିଜ ଘର ମଧ୍ୟେ ନୁହଇ,

କଠୋର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖଞ୍ଜିଦେଲ ତହିଁ
ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରହରୀ ଘେରାଇ ।

— ୨୩ —

ହଠାତ ଅତର୍କିତେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲ
ନଜରବନ୍ଦୀରୁ ଗୃହତେ,
ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ବାରତା ପ୍ରସରି
ଚହଲାଇ ଦେଲା ଭାରତେ;
ବୀର ହେ ! ଖୋଜିଲେ କେତେକ ଗୁଇନ୍ଦା,
କେ କି ସହଜରେ ପାଇବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ଛୋଇଥିଲ ବଡ଼ ଫାଇଦା ।

— ୨୪ —

ଯେ ବୀର କରନ୍ତି ମରଣେ ବରଣ
ଜନନୀ କଷ୍ଟ ମୋଚନେ,
କେ କି ଅତ୍ୟାଚାରୀ ବ୍ରିଟିଶ ବାରଣ-
ମାନିବ ଯୌବନ ଜୀବନେ ?
ବୀର ହେ ! ଚିଠା ଦେଇ କାବୁଆଳିଙ୍କି,
ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ଭଳି ଗୁଲ୍‌ଗଲ୍ ଘନ
ଲଗାଇ କାଉଁଛ ତେଲିକି ।

— ୨୫ —

ଫକୀର ବେଶରେ କାବୁଲ ଦେଶରେ
ପ୍ରବେଶିଲ ଲଭି ବ୍ୟଗ୍ରତା,
ଥାଉ ନର କଥା ସେ' କାଳେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ଚିହ୍ନି ନ ପାରିଲେ ଦେବତା;
ବୀର ହେ ! କିଛୁ ଦିନ ରହୁ ସେ ସ୍ଥାନେ,
ଲୁଷିଆ ଯତନେ ଗୁଲିଲ ବିହ୍ୱନେ
ତଦନ୍ତେ ସୁଦୂର ଯାପାନେ ।

— ୨୬ —

ସଭ୍ୟ ଦେଶ ମଧ୍ୟେ ଯାପାନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ
ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନାମେ ବିଖ୍ୟାତ,
ସେ ଶକ୍ତିକୁ ଧରି ଭାରତ ଉଦ୍ଧାରି-
ନେବାକୁ କରିଲ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ;
ବୀର ହେ ! ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ଭୀଷ୍ମ ପ୍ରତିଜ୍ଞା,
ବୀରର ପୂଜାରୀ ଯାପାନ କେଶରୀ
ନ କଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା ।

— ୨୭ —

ତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ କଲ ସିଙ୍ଗାପୁରେ
"ଅଜାଦ ଫଉଜ" ଗଠନ,

ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ନିତୁଲ୍ୟ ବକ୍ତୃତା ଶ୍ରବଣେ
ଜନଗଣେ ହେଲେ ଉଚ୍ଛୁଙ୍ଖଳ;
ବୀର ହେ ! ଭାରତ ମୁକତି ହେତରେ,
ଶେଠ ସାହୁକାର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା
ଢାଳିଦେଲେ ଅଯାଚିତରେ ।

—୨୮—

ମନ ଥିଲେ ଦୃଢ଼ ଉପାୟ ମିଳଇ
ଅଟେ ଏହି ଲୋକ ନୀକଟେ,
ତୁମ୍ଭ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ "ଆଜାଦ ଫଉଜେ"
ଯୋଗ ଦେଲେ ଲୋକ ଉଲ୍ଲଟେ;
ବୀର ହେ ! ଯୁବକ ଯୁବତୀ ଅସଂଖ୍ୟ,
ଦେଶୋଦ୍ଧାର ବ୍ରତ- ଦୃଢ଼ତା ପଣରେ
ଫଉଜରେ ହେଲେ ସୈନିକ ।

—୨୯—

ତୁମ୍ଭ ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା- କାଇଦା ପଣରେ
ଅଳପ ଦିନରେ ଫଉଜ-
ସୈନିକ ଯୁଦ୍ଧେ ଧୁରନ୍ଧର ହେଲେ
ମଣିଲେ ସକଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ;
ବୀର ହେ ! ସେ ଭଳି ଶିକ୍ଷିତ ସେନାନୀ,

ବରଷ ଗୋଟାକେ କର ପାରନାହିଁ
ରୁଷିଆ, ଯାପାନ, ଜର୍ମାନୀ ।

—୩୦—

ସେହି ଯୋଗ୍ୟତମ ସୈନିକ ସାହାଯ୍ୟେ
ଯାପାନ ଭାରତ ଧାଇଁଲା,
କଲିକତା ପୁଣି ରେଙ୍ଗୁନ ନଗରେ
ଘନ ଘନ 'ବୋମା' ଫିଙ୍ଗିଲା ।
ବୀର ହେ ! ସବୁ ତ ତୁମ୍ଭର ବିଧାନ,
ସେ ବଧୂରେ ଦେଶ- ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଛୁ
ହଟି ଯାଇଅଛୁ ବ୍ରିଟେନ ।

—୩୧—

ଯୁରୋପ ସମରେ ପରାସ୍ତ ହୁଅନ୍ତେ
ଜର୍ମାନୀ, ଇଟାଲି, ଯାପାନ,
ସେହି କାଳୁ ତୁମ୍ଭେ କାହିଁ ରହିଅଛ
ମିଳୁନାହିଁ କିଛୁ ସନ୍ଧାନ;
ବୀର ହେ ! ହେଲଣି ତ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ,
ତୁମ୍ଭ ଅଭିଳାଷ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଏବେ
ନ ଦିଅ କାହିଁକି ଦର୍ଶନ ?

—୩୨—

କହୁଥିଲ ପରା ସ୍ୱରାଜ ମିଳିଲେ
ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-ଲାଲକିଲ୍ଲାରେ-
ବାପୁଜୀଙ୍କି ନେଇ ବସାଇବ ତହିଁ
ସ୍ୱାଧୀନ ପତାକା ତଳରେ;
ବୀର ହେ ! କରିବ ଚରଣ ବନ୍ଦନା,
ଏବେ ତ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଛି
ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି କାମନା ।

—୩୩—

ତୁମ୍ଭ ବିହୁନରେ ବାହୁନେ ଭାରତ
ଯେସନେ କୌଶଲ୍ୟା ଜନନୀ-
ବାହୁନିଲେ ପୂର୍ବେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଲାଗି
ଅକୁଳେ ଦିବସ ରଜନୀ;
ବୀର ହେ ! ଫେରିଥିଲେ ରାମ ନଦରେ,
ତୁମ୍ଭେ କାହିଁପାଇଁ ନ ଫେରୁଛ ଏବେ
ସେହି ଚନ୍ଦ୍ର ଆଇ ନାମରେ ।

—୩୪—

ଆଜ୍ ଥରେ ପରା ଧନଞ୍ଜୟ ଲାଗି
କାନ୍ଦିଥିଲେ କୁନ୍ତୀ ବୁଢ଼ୀ,

ପାଞ୍ଚପୁଅ ଥାଇ ମନ ନ ବୁଝିଲା
ଅର୍ଜୁନକୁ ହେଲେ ସୁମର ।
ବୀର ହେ ! ଭେଟିଲେ ସୂତକୁ ଶେଷରେ,
ତୁମ୍ଭେ କେଉଁ ଦୋଷେ ଭେଟ ନ ପଡୁଛ
କି କୁଟ ରଖିଛ ଅନ୍ତରେ ।

—୩୪—

ଯାହା ପାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ଅଧୀର ଭାବରେ
ଯାଇଥିଲ ଦୂର ବିଦେଶେ,
ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ମିଳିଲାଣି ଏବେ
ଫେରି ଆସ ବୀର ସ୍ୱଦେଶେ;
ବୀର ହେ ! ଜାଳି ଗଉରବ ଦୀପାଳି,
ବନ୍ଦାଇବ ବୋଲି ଜଗିଛି ଜନନୀ
ଆସ ହେ ବୀରେନ୍ଦ୍ର ମଉଳି !

ଜହର ପ୍ରେସରେ ଶ୍ରୀ ଜହରଲାଲ ବ୍ୟାନାର୍ଜିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ।
ଢ଼ାକୁରିଆ, କଲିକତା । ୧୯୪୯
ଫୋନ ନଂ ପି. କେ. ୧୩୮୭.